

UYUM SINIFLARINDA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ÜZERİNE ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ¹

TEACHERS AND STUDENTS OPINIONS ON TURKISH TEACHING IN
INTEGRATION CLASSES

Ahmet KANAT

Millî Eğitim Bakanlığı, ORCID: 0000-0001-8383-9984

Özet

Bu araştırmada, uyum sınıflarında görevli öğretmenlerin ve öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin görüşlerinden hareketle bu sınıflarda yapılan Türkçe öğretiminin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yapılan araştırma, görüşme tekniğinden yararlanılarak gerçekleştirilmiş nitel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim yılında Hatay ili merkez ilçelerinden Antakya’da yer alan iki ortaöğretim kurumunda, uyum sınıflarında görevli 6 Türkçe öğretmeni ile bu sınıflarda öğrenim gören 39 öğrenci (9. sınıf) oluşturmaktadır. Çalışmada veriler toplanırken çalışma grubunu oluşturan öğretmen ve öğrencilerle ayrı ayrı görüşülmüştür. Veriler, öğretmenlere ve öğrencilere yönelik olmak üzere araştırmacı tarafından geliştirilmiş iki adet yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Toplanan verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Toplanan veriler yazıya aktarılmış ve bu verilerin tematik kodlaması yapılmıştır. Elde edilen kodların incelenmesi ve aralarındaki ortak yönlerin tespit edilmesiyle kodları kapsayan temalara ulaşılmıştır. Çalışmanın bulgular kısmında ulaşılan kod ve temalar ayrı ayrı tablolar şeklinde yorumlanmıştır. Çalışma sonucunda öğretmen ve öğrenci görüşlerinden hareketle uyum sınıflarında verilen eğitim konusunda bazı olumlu ve olumsuz görüşlere ulaşılmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin uyum sınıflarında yoğun bir şekilde Türkçe öğretimi almaları, verilen Türkçe öğretiminin öğretmenlerce yeterli görülmesi olumlu sonuçlar olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu ise uyum sınıflarında verilen Türkçe öğretiminin yetersiz olduğunu düşünmektedir. Yabancı uyruklu öğrencilerin sınıf içinde ana dilleri Arapçayı sık kullanmaları, hedef dili kullanan Türk öğrencilerden ayrı sınıflarda bulunmaları, kullanılan ders kitaplarının öğrenci seviyesine uygun olmayan basitlikte olması ulaşılan olumsuz sonuçlar olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Öğretimi, Uyum Sınıfları, Yabancı Uyruklu Öğrenci

Abstract

In this research, it is aimed to evaluate the Turkish language teaching conducted in these classes based on the opinions of teachers working in integration classes and foreign students studying. The research conducted is a qualitative study conducted using the interview

¹ Bu çalışma, IV. Uluslararası Ayasofya Multidisipliner Bilimsel Araştırmalar Kongresinde (11-13 Şubat 2022 / İstanbul) sunulmuş sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

technique. The study group of the study consists of 39 students (9. class) studying in these classes with 6 Turkish teachers working in integration classes at two secondary education institutions located in Antakya, one of the central districts of Hatay Province, in the academic year 2019-2020. In the study, the data were collected and the teachers and students who made up the study group were interviewed separately. The data were collected through two semi-structured interview forms developed by the researcher for teachers and students. In the analysis of the collected data, content analysis was used. The collected data were transferred to the article and thematic coding of these data was performed. By examining the obtained codes and deciphering the commonalities between them, the themes covering the codes were reached. The codes and definitions reached in the findings section of the study have been interpreted as separate tables. As a result of the study, based on the opinions of teachers and students, some positive and negative opinions were reached about the education provided in integration classes. Turkish language teaching is an important part of the education of foreign students in integration classes, and the fact that the given Turkish language teaching is considered adequate by the teachers has been evaluated as positive results. The majority of the students think that the Turkish language teaching given in the integration classes is insufficient. The negative results achieved were that foreign students frequently use Arabic as their mother tongue in the class, that they are in separate classes from Turkish students who use the target language, and that the textbooks used are in a simplicity that is not appropriate for the student level.

Keywords: Teaching Turkish, İntegration Classes, Foreign Student

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca var olagelen “göç” kavramı ülkemizi yakından ilgilendirmektedir. Göç kavramı ile öncelikle belli bir nüfusun bir bölgeden başka bir yere olan hareketi akla gelmekle birlikte, göç coğrafi bir yer değiştirmeden çok daha kapsamlı ve köklü bir muhtevaya sahiptir. Sonuçları itibariyle sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik birçok öğeyi içinde barındırır (Sağlam, 2006: 33). Göç kavramı zaman içerisinde tanımlanma, neden ve sonuçlarını belirleme, sınıflandırma açısından genişlemeye uğramıştır. Bu kapsamda uluslararası göç ve neden olduğu sorunlar, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren küreselleşme ile birlikte ön plana çıkmıştır (Deniz, 2014: 177).

Göçler kimi zaman “isteyerek” yapılsa da son yıllarda ülkemiz çoğunlukla zorunlu göç akınına uğramaktadır. Bu zorunlu göçün bir başka özelliği de düzensiz olmasıdır. İnsanoğlu birtakım problemler nedeniyle mevcut yaşadıkları mekânları bırakarak daha iyi ve güvenli bir yaşam için yerlerini değiştirmek zorunda kalmıştır. (Dağaşan ve Aydın, 2017: 737). Bu göçler neticesinde farklı dil ve kültürlere sahip insanlar karşılaşmaktadır. Göç eden insanların ve göç edilen ülkelerde yer alan insanların karşılaştıkları ilk problem ise kendisini iletişimde, yani dilde göstermektedir. Avrupa Konseyi tarafından 2001 yılında hazırlanan “Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi” adlı metinde öğretilen yabancı dilin sosyokültürel bilgisinin de öncelikli olarak öğrencilere verilmesi gerektiği belirtilmiştir (Memiş, 2016: 610).

Tarih içerisinde Anadolu, pek çok kez göç eden milletlere kucak açarak ev sahipliği yapmıştır. Çevresinde birçok insani dramların yaşanması, Asya-Avrupa arasında bir köprü olması, ülkemize yapılan göçlerde önemli bir etkidir. Kuşkusuz bu göçlerde Anadolu

coğrafyasına sinmiş olan hoşgörü ve barış ikliminin etkisi de yadsınmaz. 2011'den itibaren özellikle en uzun sınırimıza sahip olduğumuz güney komşumuz Suriye'de çıkan ve günümüze dek devam eden iç savaşın dramatik etkisiyle birçok insan için Türkiye, sığınacak güvenli bir liman olmuştur. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün verilerine (2019) göre Türkiye'de kayıt altına alınan geçici koruma altındaki Suriyeli sayısı 2019 Temmuz ayı itibarıyla 3.622.284 kişidir. Bu sayının çoğunluğunu ise eğitim çağında bulunan çocuklar oluşturmaktadır. Bu durum göç ile birlikte bir eğitim problemini de ortaya çıkarmaktadır. Suriyeli bir başka deyişle yabancı göçmenlerin ülkemize uyum konusunda atılması gereken ilk ve temel adım, göçmenlere Türkçe öğretmektir. Böylece Suriyeli göçmenlerin ülkemize, kültürümüze, eğitim sistemimize uyum sağlamaları konusunda ilerleme kaydedilebilir. Suriyeli göçmenlere Türkçe öğretiminde gerek Millî Eğitim Bakanlığı'na gerekse üniversitelere özellikle de Türkçe Öğretim Merkezleri'ne önemli görevler düşmektedir.

2019-2020 eğitim öğretim yılının başında Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde yer alan okullardaki yabancı uyruklu öğrencilerin topluma ve eğitim sistemine uyumunun artırılması ile ilgili "Yabancı Öğrenciler Uyum Sınıfları" konulu bir genelge hazırlanmıştır. Bu genelgeyle [Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), 2019: 1] yabancı öğrencilerin Türkçe dil engeli sebebiyle eğitim sistemine uyumları konusunda zorluklar yaşandığı belirtilerek bu öğrencilerin Türk eğitim sistemine uyumlarının artırılması amacıyla "Uyum Sınıfları"nın açılması uygun görülmüştür. Geçici eğitim merkezlerinde veya Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PIKTES) kapsamında daha önceleri Türkçe öğrenen yabancı öğrencilere bir Türkçe Yeterlik Sınavı (TYS) uygulanmıştır. YYS'den 60 puan altında alan öğrenciler uyum sınıflarına alınmıştır. Genelge ile PIKTES kapsamında görev yapan Türkçe ve Arapça öğretmenleri ile Rehber Danışmanlar yabancı öğrenci uyum sınıfları açılan okullarda görevlendirilmiştir.

Uyum sınıflarında yapılan eğitim öğretim etkinliklerini düzenleyen genelge doğrultusunda uyum sınıflarında eğitim gören öğrencilerin bir dönem içerisinde başarılı olmamaları durumunda ikinci dönemi de uyum sınıflarında geçirecekleri tespit edilmiştir. Genelgeye (2019) göre birinci dönemde başarılı olanların mevcut sınıflarına aktarılması eğitim öğretim açısından soru işaretleri barındırmaktadır. Bir dönem boyunca Türkçe dışında Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Felsefe gibi branş derslerini almayan öğrencilerin bu dersleri bir dönem boyunca alan öğrencilerle aynı sınıfa alınmaları hem Türk öğrenciler hem de yabancı uyruklu öğrenciler açısından soru işaretleri barındırmaktadır.

Öğretmenlerin, yabancı uyruklu öğrencilere psikolojik ve akademik anlamda yararlı olabilmelerinin önünde "dil problemi" önemli bir engel teşkil etmektedir. Öğrencilerin Türkçe konusunda yeterli seviyede bulunmaması eğitim sisteminde sıkıntılara sebep olmaktadır. Bu sıkıntıları giderebilmek için Türkçenin öğretilmesi önemlidir. Ayrıca Türkleri, Türkiye'yi, tanımak ve Türklerle daha iyi iletişim kurmak amacıyla yurtiçinde ve dışında Türkçe öğrenmek isteyenlerin sayısı hızla artmaktadır. Bu isteği karşılamak Türkçeyi ve dolayısıyla Türkiye'yi tanıtmaya olanağını en iyi biçimde değerlendirebilmek için yabancılara Türkçe öğretimi konusu titizlikle ele alınmalıdır (Candaş Karababa, 2009: 276).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesinin 11. yüzyılda Kaşgarlı Mahmut'un, *Dîvânü Lugâtî't-Türk'ü* (1074) ile başladığı kabul görmektedir. Bu alandaki çalışmalar bu

tarihten itibaren sözlük ve dil bilgisi kitapları ile yürütülmüştür. Codex Cumanicus, Muhakemetü'l Lugateyn, Hilyetü'l-İnsan ve Heybetü'l-Lisân, Kitâbü'l-İdrak li-Lisani'l-Etrak, Ed-Dürretü'l-Mudiafi'l-Lugâti't-Türkiye, Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugâlî, Kitâbu Bulgâtü'l-Müşâk fi Lugati't-Türk ve'l-Kıfçak, El-Kavâninül-Küllîye li-Zabtü'l-Lügâti-t Türkiye, Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-Lugati't-Türkiye, Kitâb-ı Zebân-ı Türkî, Feth-Ali Kacar Lugati, Lugat-i Çağatay ve Bedrika-i Lisân-ı Osmânî bu alanda yazılmış önemli kitaplardır (Göçer ve Moğul, 2011; Bayraktar, 2013; Çakmak, 2014; Yıldırım, 2016; Özdemir, 2018 ve Özdemir Erem, 2019). 1950'li yıllardan itibaren bu alandaki çalışmalar hüviyet değiştirmeye başlamıştır. Bu yıllardan itibaren yapılan çalışmalar daha çok üniversiteler yoluyla yapılmıştır. Böylelikle yabancılara Türkçe Öğretimi kurumsallaşma sürecine girmiştir. 1984 yılında, yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla dünyanın önde gelen dil ve kültür merkezleri örnek alınarak Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan “Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER)” bu alandaki kurumsallaşmanın ilk ve en önemli adımı olmuştur. Sonraları birçok üniversite bünyesinde kurulan Türkçe Öğretim Merkezleri daha çok yurt içinde; 2009 yılında kurulan Yunus Emre Enstitüsü ise gerek yurt içi gerekse yurt dışında bu alana önemli katkılarda bulunmuştur.

Araştırmanın konusu olan uyum sınıflarında yer alan yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretiminde Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi alanından ve bu alanla ilgilenen kurumlardan yararlanılması Türkçe öğretiminin kalitesinin artmasına yardımcı olacaktır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada öğretmen ve öğrenci görüşlerinden hareketle uyum sınıflarında Türkçe öğretimini değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerden hareketle aşağıdaki alt problemlere cevap aranmaktadır.

1. Uyum sınıflarında eğitim süreçleri açısından karşılaşılan sorunlar nelerdir?
2. Uyum sınıflarında eğitim-öğretim etkinlikleri bağlamında karşılaşılan sorunlar nelerdir?
3. Uyum sınıflarında kullanılan kaynaklar hakkında sorunlar nelerdir?
4. Uyum sınıfında yer alan öğrencilerin zorlandıkları beceri alanları nelerdir?
5. Uyum sınıflarında öğrencilerin genellikle zorlandıkları konular nelerdir?
6. Uyum sınıflarında öğrencilerin daha çok geliştirilmesi istenen/ beceri alanları nelerdir?
7. Uyum sınıflarında Türkçe öğretmenin avantajları nelerdir?
8. Uyum sınıflarında Türkçe öğretmenin dezavantajları nelerdir?
9. Uyum sınıflarında yapılan Türkçe öğretiminin öğrencilerin eğitim hayatlarına devam edebilmeleri açısından yeterlilik durumu nedir?

Çalışmanın amacı doğrultusunda öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerden hareketle de aşağıdaki alt problemlere cevap aranacaktır.

1. Türkçe öğrenirken zorlanılan beceri alanları nelerdir?
2. Türkçe öğrenirken zorlanılan konular nelerdir?
3. Türkçe konuşurken uyum sınıflarında ve normal sınıflarda yaşanan kaygı durumu nedir?
4. Uyum sınıflarında alınan eğitim dışında Türkçe öğrenmek için yapılan etkinlikler

nelerdir?

5. Uyum sınıflarında Türkçe öğretiminin yeterlilik durumu nelerdir?
6. Uyum sınıflarında Türkçe öğrenmenin avantajları nelerdir?
7. Uyum sınıflarında Türkçe öğrenmenin dezavantajları nelerdir?
8. Türkçe öğrenme amacına yönelik fikirler nelerdir?

Bu çalışma ile yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim sistemine, topluma uyumu noktasında bir anahtar görevi gören Türkçe öğretimi ile ilgili bilgilere ulaşarak yabancı uyruklu öğrencilere; bu öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetlerinin planlanmasında görevli öğretmenlere, uzmanlara; Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi alanı ile ilgilenen akademisyen ve yazarlara yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma görüşme tekniğinden yararlanılarak gerçekleştirilmiş nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 41). Araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden görüşmeden yararlanılmıştır. Görüşmeyi sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniği olarak tanımlayan Karasar'a (2020) göre görüşme; bireylerin çeşitli konulardaki bilgi, düşünce, tutum ve davranışları ile bunların olası nedenlerinin öğrenilmesinde en kestirme yol olarak kullanılagelmıştır.

Araştırma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim yılında Hatay ili merkez ilçelerinden Antakya ilçesinde uyum sınıflarında (9.sınıf) görevli 6 Türkçe öğretmeni ile bu sınıflarda Türkçe öğrenmekte olan yabancı uyruklu 39 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, mezun olunan bölüm, öğrenim durumu ve mesleki kıdem ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

Tablo 1. Görüşmeye Katılan Öğretmenlerin Özellikleri

Kod	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6
Cinsiyet	Erkek	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
Mezuniyet	Türkçe Eğitimi	Türkçe Eğitimi	Türkçe Eğitimi	Türkçe Eğitimi	Türkçe Eğitimi	Türkçe Eğitimi
Öğrenim Durumu	Lisans	Lisans	Lisans	Yüksek Lisans	Lisans	Lisans
Kıdem	3 yıl	2 yıl	3 yıl	3 yıl	3 yıl	2 yıl

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet ve yaş bilgileri şu şekildedir:

Tablo 2. Görüşmeye Katılan Öğrencilerin Özellikleri

Öğrenci Bilgileri		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kız	25	64.10
	Erkek	14	35.90
Yaş	14	10	25.64
	15	21	53.85
	16	8	20.51

Sınırlılıklar

Çalışma Hatay'ın merkez ilçelerinden Antakya'da yer alan uyum sınıflarında görevli 9 öğretmen ve bu sınıflarda öğrenim gören 39 öğrenciden (9. sınıf) yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular yoluyla elde edilen görüşler ile sınırlıdır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanmasında nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler, öğretmenlere ve öğrencilere yönelik olmak üzere araştırmacı tarafından geliştirilmiş iki adet yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formlarında yer alan soruların geçerlik ölçütünün sağlanması amacıyla, yabancılara Türkçe öğretimi alanında iki uzmanının ve ölçme değerlendirme alanında bir uzmanının görüşleri alındıktan sonra görüşme formu üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ayrıca görüşme formunda yer alan soruların anlaşılıp anlaşılmadığını değerlendirebilmek amacıyla araştırma öncesinde 2 öğretmen, 10 öğrenciyle ön uygulama yapılarak görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Veriler toplanırken Hatay ili Antakya ilçesinde yer alan iki ortaöğretim kurumunda uyum sınıfında öğrenim gören 39 öğrenci (9. sınıf); yine aynı ilçede farklı okullarda yer alan 6 Türkçe öğretmeni ile 2019 yılında ayrı ayrı görüşülmüştür. Görüşme öncesinde katılımcılarla ilgili özel bilgilerin hiçbir yerde kullanılmayacağı konularında bilgilendirme yapılarak görüşülen kişilerin izinleri doğrultusunda görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Güvenirliği sağlamak amacıyla, yazılı hale getirilen cevaplar görüşülen öğretmen ve öğrencilere gösterilmiş, cevapların görüşmeci cevaplarıyla uyuşup uyuşmadığı kontrol edilmiştir. Görüşülen öğretmen ve öğrenciler yazılı hale getirilen cevapların kendilerine ait olduğunu teyit etmiştir.

Toplanan verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizi, toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirir ve önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılmasına olanak tanır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 239). Görüşme sonucunda elde edilen veriler öncelikle yazıya aktarılmış ve bu verilerin tematik kodlaması yapılmıştır. Tematik kodlama yapılırken Türkçe Öğretimi konusunda iki uzmanın da görüşlerine başvurulmuştur. Elde edilen kodların incelenmesi ve aralarındaki ortak yönlerin tespit edilmesiyle birlikte bu kodları kapsayan temalara ulaşılmıştır. Bu kod ve temalara göre düzenlenen veriler bulgular kısmında tablolastırılmıştır.

BULGULAR**Uyum Sınıflarında Görevli Türkçe Öğretmenleriyle Yapılan Görüşme Verilerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar**

Bu bölümde uyum sınıfında görev yapan Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir. Görüşülen sorulara ilişkin bulgular ve bu bulguların yorumları şu şekildedir:

1. Uyum sınıflarında eğitim süreçleri açısından karşılaşılan sorunlar nelerdir?

Tablo 3. Eğitim Süreçleri Bağlamında Sorunlar

	<i>f</i>	%
Devamsızlık	6	54.55
Öğrencilerde seviye farklarının bulunması	5	45.45
Toplam	11	100

Öğretmenlere göre eğitim süreçlerinde karşılaşılan en önemli sorun (%54.55) öğrencilerin okula devamsızlık yapmasıdır. Diğer bir önemli sorun ise (%45.45) öğrencilerin Türkçe konusunda seviyelerinin farklı olmasıdır. Öğretmenler bu konuda TYS’de 60 puanın altında alan tüm öğrencilerin aynı sınıfta eğitim görmesinin doğru olmadığını belirtmiştir. 60 puanın altında alan öğrencilerin bir kısmının seviyesi iyi durumda nitelendirilmiş, bir kısmının ise çok yetersiz durumda olduğu belirtilmiştir.

1. Uyum sınıflarında eğitim-öğretim etkinlikleri bağlamında karşılaşılan sorunlar nelerdir?

Tablo 4. Eğitim-Öğretim Etkinlikleri Bağlamında Sorunlar

	<i>f</i>	%
İlgisizlik/olumsuz tutum	6	50.00
Türkçe yerine ana dilleri olan Arapçayı kullanmaları	6	50.00
Toplam	12	100

Verilen cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin bu konuda iki soruna işaret ettiğini göstermektedir. Eğitim öğretim etkinliklerinde karşılaşılan sorunlar bağlamında verilen cevapların yarısı derse karşı ilginin yetersiz olması ve diğer bir yarısı ise öğrencilerin Türkçe yerine ana dilleri olan Arapçayı kullanmaları şeklinde tespit edilmiştir.

2. Uyum sınıflarında kullanılan kaynaklar hakkında sorunlar nelerdir?

Tablo 5. Kaynaklar Bağlamında Sorunlar

	<i>f</i>	%
Kullanılan ders kitabının seviyelerine uygun olmaması/kolay olması	6	54.55
Görsel işitsel materyal bulunmaması	5	45.45
Toplam	11	100

Tablo 5 incelendiğinde, “kullanılan ders kitabının öğrenci seviyesine uygun olmaması” (%54.55) en büyük sorun olarak görülmektedir. Öğretmenlerin tümü uyum sınıflarında kullanılan kitabın 6-12 yaş aralığı için hazırlanan ders kitabı olduğunu, bu kitabın öğrencilere basit gelmesi sebebiyle öğrenciler tarafından benimsenmediğini belirtmiştir. Kaynaklarla ilgili olarak ayrıca görsel ve işitsel materyalin bulunmamasının (%45.45) olumsuz bir durum olarak görüldüğü tespit edilmiştir.

3. Uyum sınıfında yer alan öğrenciler daha çok hangi beceri (dinleme, konuşma, okuma, yazma) alanında zorlanmaktadır?

Tablo 6. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Zorlandıkları Alanlar

	<i>f</i>	%
Dinleme	5	41.67
Yazma	4	33.33
Konuşma	3	25.00
Okuma	-	-
Toplam	12	100

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin üç beceri alanında zorlandıkları görülmektedir. Öğretmenlere göre öğrencilerin en çok dinleme becerisinde (%41.67) zorlandığı düşünülmektedir. Dinleme becerisini sırasıyla yazma (%33.33) ve konuşma (%25.00) becerileri takip etmektedir. Elde edilen bulgulara göre okuma becerisinde öğrencilerin zorlanmadıkları görülmektedir.

4. Uyum sınıflarında öğrencilerin daha çok hangi becerilerini (dinleme, konuşma, okuma, yazma) geliştirmek için çalışmalar yapıyorsunuz?

Tablo 7. Geliştirilmek İstenen Beceri Alanları

	f	%
Konuşma	4	33.33
Dinleme	3	25.00
Yazma	3	25.00
Okuma	2	16.67
Toplam	12	100

Yapılan çalışmaların daha çok öğrencilerin konuşma becerisini (%33.33) geliştirme amacı taşıdığı görülmektedir. Konuşma becerisinden sonra en çok geliştirilmeye çalışılan beceri dinleme (%25.00) ve yazma (%25.00) becerileridir. Bu beceriler arasında en az geliştirilmeye çalışılan beceri ise okuma (%16.67) becerisidir. Bu durum öğrencilerin bu beceride daha az zorlanmaları ile açıklanabilir.

5. Uyum sınıflarında öğrenciler genellikle hangi konularda zorlanmaktadır?

Tablo 8. Zorlanılan Konular

	f	%
Cümle kurma	5	45.45
Ek	4	36.37
Tamlamalar	2	18.18
Toplam	11	100

Öğretmenlere göre yabancı uyruklu öğrenciler en çok cümle kurma (%45.45) konusunda zorlanmaktadır. Bu konuyu ek konusu (%36.37) takip etmektedir. Ek konusunda ise hâl eklerinin en çok zorlanılan konu olduğu dile getirilmiştir. Bunların dışında tamlamalarda (%18.18) da zorluklar yaşandığı görülmektedir.

6. Uyum sınıflarında Türkçe öğretmenin avantajları nelerdir?

Tablo 9. Uyum Sınıflarında Türkçe Öğretmenin Avantajları

	f	%
Öğrencilerin yabancı uyruklu olması/Türkçe konusunda yetersiz olması	6	33.33
Uyum sınıflarında yalnızca Türkçe öğretilmesi	6	33.33
Türkçe öğretimine fazla ders ayrılması	4	22.23
Öğrencilerin Türkçe konuşurken kaygı duymamaları	2	11.11
Toplam	8	100

Uyum sınıflarında Türkçe öğretmenin en büyük avantajı olarak öğrencilerin yabancı uyruklu olması/öğrencilerin Türkçe konusunda yetersiz olması (%33.33) ve bu sınıflarda ana amacın Türkçe öğretmek olması (%33.33) gösterilmiştir. Ayrıca yoğun Türkçe derslerinin olması (%22.23) ve öğrencilerin Türkçe konuşurken bu sınıf ortamında kaygı duymamaları (%11.11) bir avantaj olarak kabul görmektedir.

7. Uyum sınıflarında Türkçe öğretmenin dezavantajları nelerdir?

Tablo 10. Uyum Sınıflarında Türkçe Öğretmenin Dezavantajları

	f	%
Öğrencilerin kendi aralarında Arapça konuşması	6	100
Toplam	6	100

Öğretmenlere göre uyum sınıflarının tek dezavantajı bulunmaktadır. Bu da öğrencilerin Türkçe yerine ana dilleri olan Arapça konuşmalarıdır.

8. Uyum sınıflarında yapılan Türkçe öğretimini, öğrencilerin eğitim hayatlarına devam edebilmeleri açısından yeterli buluyor musunuz?

Tablo 11. Öğretmenlere Göre Türkçe Öğretiminin Yeterliliği

	f	%
Yeterli	5	83.33
Yetersiz	1	16.67
Toplam	6	100

Tablo 11 incelendiğinde uyum sınıflarında yapılan Türkçe öğretiminin öğrencilerin eğitim hayatlarına devam edebilmeleri 54açasından öğretmenlerce yeterli bulunduğu (%83.33) görülmektedir. “Yeterli” cevabını veren öğretmenler ayrıca bu öğrencilerin Türkçe öğretiminin devam etmesi gerektiğini de belirtmiştir. 1 öğretmen (%16.67) ise öğrencilerin kendilerini Türkçe öğrenme konusunda zorlamadıklarını, isteksiz olduklarını ifade ederek uyum sınıflarında verilen Türkçe öğretiminin yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Uyum Sınıflarında Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerle Yapılan Görüşme Verilerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde uyum sınıfında öğrenim gören ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin görüşlerine yer verilmiştir. Görüşülen sorulara ilişkin bulgular ve bu bulguların yorumları şu şekildedir:

1. Türkçe öğrenme amacınız nedir?

Tablo 12. Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Amaçları

	f	%
Türkiye’de yaşamak	25	53.19
Eğitim almak	16	34.04
İş sahibi olmak	6	12.77
Toplam	47	100

Türkçe Öğrenme Amaçları incelendiğinde çoğunlukla (%53.19) Türkiye’de yaşamına devam etmenin amaçlandığı görülmektedir. Verilen cevapların %34.04’ünün eğitim hayatları, %12.77’sinin de iş sahibi olmak ile ilgili olduğu tespit edilmiştir.

1. Türkçe öğrenirken en çok hangi beceri (dinleme, konuşma, okuma, yazma) alanında zorlanıyorsunuz?

Tablo 13. Öğrencilerin Zorlandıkları Beceri Alanı

	f	%
Yazma	15	38.46
Konuşma	14	35.90
Dinleme	8	20.51
Okuma	2	5.13
Toplam	39	100

Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin en çok zorlandığı beceri alanı %38.46’lık bir oranla yazma becerisidir. Yazma becerisinin yanında konuşma becerisinde (%35.90) de çok

zorlanıldığı görülmektedir. Dinleme becerisinde de öğrencilerin zorlandığı görülmektedir. Okuma becerisinde ise öğrencilerin çok zorlanmadığı tespit edilmiştir.

2. Türkçe öğrenirken hangi konuları öğrenmede zorlanıyorsunuz?

Tablo 14. Öğrencilerin Zorlandıkları Konular

	f	%
Tüm Konular Kolay	13	27.66
Ekler	11	23.40
Kipler	10	21.28
Dil Bilgisi Kuralları	6	12.77
Cümle Kurma	4	8.51
Kelimede Anlam	3	6.38
Toplam	47	100

Verilen cevapların çoğu (%27.66) uyum sınıflarında verilen konuların “kolay” olduğu şeklindedir. Bu cevapların dışında sırasıyla ek (%23.40) ve kip (%21.28) konularının çok zorlanılan konular olarak belirtildiği görülmektedir. Bu konuları sırasıyla dil bilgisi kuralları, cümle kurma ve kelimede anlam konuları takip etmektedir.

3. Türkçe konuşurken uyum sınıflarında ve normal sınıflarda yaşadığınız kaygı durumu nedir?

Tablo 15. Öğrencilerin Kaygı Durumu

	f	%
Uyum sınıfında daha az çekiniyorum	19	48.72
İki sınıfta da çekinmiyorum	18	46.15
Uyum sınıfında daha çok çekiniyorum	2	5.13
Toplam	39	100

Öğrencilerin çoğu (%48.72) kendilerini uyum sınıflarında daha rahat hissetmektedir. Bunda konuşma becerilerinin yeterli olmaması ve yanlış yapma korkusunun etkili olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin %46.15’i Türkçe konuşurken hiçbir yerde çekinmediğini ifade ederken %5.13’ü ise yapılan yanlışlarda Türk öğrencilerin kendileriyle alay etmediğini; aksine Suriyeli öğrencilerin alay ettiğini belirtmiştir.

4. Uyum sınıflarında aldığınız eğitim dışında Türkçe öğrenmek için neler yapıyorsunuz?

Tablo 16. Türkçe Öğretimi İçin Ders Dışı Yapılan Etkinlik

	f	%
Türkçe Tv. izlemek	19	28.36
İnternet kullanmak	18	26.87
Kitap (Hikâye, Roman) okumak	14	20.89
Ödev yapmak	8	11.94
Kursa gitmek	6	8.96
Hiçbir şey yapmamak	2	2.98
Toplam	67	100

Uyum sınıflarında alınan eğitim dışında Türkçe öğrenmek için en çok yapılan etkinlikler sırasıyla “Tv. izlemek” (%28.36) , “internet kullanmak” (%26.87) olarak görülmektedir. Bu etkinlikleri “kitap okumak” etkinliği takip etmektedir. Bunların dışında yapılan etkinlikler ise “ödev yapmak” ve “kursu gitmek” şeklinde belirtilmiştir.

5. Uyum sınıflarında Türkçe öğretimini yeterli buluyor musunuz?

Tablo 17. Öğrencilere Göre Türkçe Öğretiminin Yeterliliği

	f	%
Yeterli	16	41.03
Yetersiz	23	58.97

Toplam **39** **100**
Öğrencilerin çoğunluğu (%58.97) uyum sınıflarında verilen eğitimin yeterli olmadığını düşünmektedir. Bu durumu çoğunlukla konuların basit olmasına ve bu konuların bilinmesine bağladıkları görülmüştür. Öğrencilerin %41.03'ü ise verilen eğitimi yeterli görmektedir.

6. Uyum sınıflarında Türkçe öğrenmenin avantajları nelerdir?

Tablo 18. Öğrencilere Göre Uyum Sınıflarının Avantajları

	f	%
Uyum sınıflarında yalnızca Türkçe öğretilmesi	25	33.78
Uyum sınıfında öğretmenin daha yavaş anlatması/konuşması	25	33.78
Konuların seviyemize uygun olması	10	13.52
Öğrenci seviyesinin yakınlığı/Öğrencilerin Türkçede yetersiz olması	9	12.16
Sınıf mevcudunun az olması	3	4.06
Uyum sınıflarında Türkçe bilmeyenlerle alay edilmemesi	2	2.70
Toplam	74	100

Öğrencilere göre uyum sınıflarının avantajlarına ilişkin bulgular incelendiğinde iki avantajın öne çıktığı görülmektedir. Bunlar, “Normal sınıflarda başka dersler varken burada sadece Türkçe öğretilmesi” (%33.78) ile “Uyum sınıfında öğretmenin daha yavaş anlatması/konuşması” (%33.78) şeklinde verilen cevaplardır. Normal sınıflarda Türkçe dersi dışında Matematik, Fizik, Kimya, Tarih, Coğrafya gibi farklı derslerin olduğunu, bu derslerde öğretmenleri anlayamadıklarını belirtmiştir. Ayrıca normal sınıflarda Türkçe öğretilmediği dile getirilmiştir. Uyum sınıflarında ise Türkçe öğretildiği için bu, öğrenciler tarafından bir avantaj olarak görülmektedir. Bu tabloda yer alan diğer bir önemli avantaj olan “Öğretmenin konuları daha yavaş anlatması/konuşması” ile ilgili olarak ise öğrenciler uyum sınıflarının dışında öğretmenlerin çok hızlı konuştuğunu, bu nedenle öğretmeni, dolayısıyla dersi anlamadıklarını dile getirmiştir.

Ayrıca sırasıyla uyum sınıflarında ele alınan konuların öğrenci seviyesine uygun olması, öğrenci seviyelerinin yakın olması (Öğrencilerin yeteri derecede Türkçe konuşamaması), sınıf mevcutlarının normal sınıflara göre az olması ve bu sınıflarda Türkçe konuşurken hata yapan öğrencilerle alay edilmemesi bir avantaj olarak görülmektedir.

7. Uyum sınıflarında Türkçe öğrenmenin dezavantajı nelerdir?

Tablo 19. Öğrencilere Göre Uyum Sınıflarının Dezavantajları

	f	%
Öğrencilerin kendi aralarında Arapça konuşması	18	33.33
Dezavantajı bulunmamaktadır	17	31.48
Sınıfta, çevrelerinde Türk öğrenci bulunmaması	16	29.63
Türkçe dışında başka dersin olmaması	2	3.71
Konuların kolay olması	1	1.85
Toplam	54	100

Uyum sınıflarında öğrencilerin ana dilleri olan Arapça konuşması öğrenciler tarafından (%33.33) görülen en büyük olumsuzluk olarak görülmektedir. Bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde ikinci önemli cevap uyum sınıflarında Türkçe öğrenmenin herhangi bir dezavantajı bulunmadığı (%31.48) şeklindedir. Görüşülen öğrenciler, Türk öğrencilerden de Türkçe öğrendiklerini; sınıflarında Türk öğrenci olmamasının (%29.63) bir dezavantaj olduğunu belirtmiştir. Uyum sınıflarında Türkçe dışında derslerin bulunmaması, anlatılan konuların kolay olması da bir dezavantaj olarak tespit edilmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Ülkemizde bulunan yabancı uyruklu özellikle de son yıllarda sayı bakımından yüksek rakamlara ulaşan ve hâlihazırda okullarda eğitim gören Suriyeli mülteci öğrencilerin toplum, kültür ve eğitim sistemine uyumlarının sağlanabilmesi açısından Türkçe öğretimi hayati bir öneme sahiptir. Yabancı uyruklu bireylere Türkçe öğretiminde başarı yakalanmadan kültürel, toplumsal uyumun yakalanması beklenmemelidir. Uyum sınıflarında görevli öğretmenlerle yapılan görüşme sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Uyum sınıflarında sırasıyla devamsızlık ve öğrenci seviyelerindeki farklılıkların eğitim süreçleri açısından karşılaşılan en önemli sorunlar olduğu tespit edilmiştir. Devamsızlık konusu öğrenci başarısının önünde bulunan en büyük engellerden birisidir. Altınkurt (2008) öğrenci devamsızlıklarının nedenleri ve akademik başarıya etkisini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasında öğrencilerin akademik başarıları ile özürsüz devamsızlıkları arasında ters yönde bir ilişki bulunduğunu tespit etmiştir. Özkan (2018) da araştırmasında devamsızlık konusu ile başarı arasında ters yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Özkan (2018) PISA-2015 ve TIMSS-2015 sınavında matematik ve fen alanlarında başarılı olmuş ülkelerin öğrencilerinin Türkiye'deki öğrencilerden daha az devamsızlık yaptığı, öğrencilerin devamsızlıkları arttıkça ülkelerin matematik ve fen başarı puanlarının düştüğü sonucuna ulaşmıştır. Öğrenci seviyelerindeki farklılıkları ile ilgili olarak Koçoğlu ve Yanpar Yelken (2018) de Suriyeli öğrencilerin Türkçe dil becerilerindeki seviye farklılığının bir sorun olduğunu, seviye farkını ortaya çıkaran ana neden olarak bu öğrencilerin farklı Türkçe dil tecrübeleri ile ilkökula başlamalarının gösterilebileceğini belirtmiştir.

Öğretmen görüşlerine göre uyum sınıflarında eğitim öğretim etkinlikleri bağlamında karşılaşılan en önemli sorunlar ise ilgisizlik/olumsuz tutum ile hedef dil olan Türkçe yerine öğrencilerin ana dilleri olan Arapçayı kullanmaları olmuştur. Bu durum Türkçe öğretiminin yeterli düzeye gelmemesinde etkili olduğu düşünülebilir. Zira ana dil sadece gerekli durumlarda kullanılmalıdır. Yabancı bir dilin öğretiminde öğrencilerin öğrenilen dili daha çok duymaları ve kullanmaları esas olmalıdır (Alver, 2019: 16). Benzer bulgulara Külekçi Akyavuz, Gezeroğlu ve Toma'nın (2020) yaptığı çalışmada da rastlanılmıştır. Çalışmada (2020) bir okul yöneticisinin "Türkçe bilen veya öğrenen çocuk Türkçe konuşmamak için çabılıyor, Arapça konuşmak için ısrar ediyorlar." şeklinde görüşleri tanık gösterilerek öğrencilerin kendi ana dillerini konuşmak istedikleri tespit edilmiştir.

Kaynaklar bağlamında ise en önemli sorunlar kullanılan ders kitabının öğrenci seviyesine uygun olmaması/kolay olması ve görsel, işitsel materyallerin bulunmaması olarak tespit edilmiştir. Uyum sınıflarında kullanılan kitabın ön kapağında 6-12 yaş aralığı için hazırlandığı belirtilmiştir. 6-12 yaş aralığı için hazırlanmış kitapların amaca hizmet etmedikleri öğretmenlerce tespit edilmiştir. Ayrıca bu sınıflarda yeterli görsel, işitsel kaynak kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Oysaki dil öğretiminde görsel, işitsel araçlardan ve teknolojik imkânlardan yararlanılmasıyla, öğrencilerin birden fazla duyu organına hitap edilmiş olacak, öğrencilerin derse ilgileri çekilecek ve öğretimin daha etkili olması sağlanacaktır (Alver, 2019: 15). Bu şekilde uyum sınıflarında tespit edilen derse karşı ilgisizlik sorunu da ortadan kaldırılabilir. Biçer ve Kılıç'ın (2017) Suriyeli öğrencilere Türkçe öğreten öğretmenlerin kullandığı Türkçe ders kitaplarına ilişkin görüşlerinin alınması amacıyla yaptıkları çalışmada da öğretmenlerin çoğunlukla ders kitaplarının içeriğinin çeşitli açılardan

yetersiz ve olumsuz olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. İltar ve Dündar da (2018) çalışmalarında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımı hususunda kaynak kitaplarda yetersizlikler tespit etmişlerdir.

Öğretmenlerin görüşlerine göre uyum sınıflarında eğitim gören öğrenciler başta dinleme olmak üzere yazma ve konuşma becerilerinde zorlandıkları; okuma becerisinde ise zorlanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Alan (2019) yabancı uyruklu öğrenciler her ne kadar yüksek oranda yazma kaygısı taşımadıklarını belirtse de öğrencilerin en çok zorlandıkları becerinin yazma becerisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yazma becerisi ana dili öğretiminde de en zorlanılan becerilerden biridir. İltar'e göre (2014) öğrencilerin bu beceride başarılı olabilmeleri için öncelikle dinleme, konuşma ve okuma becerilerini geliştirmiş olmaları gerekir. Bu sonuçla ilgili olarak uyum sınıflarında yapılan çalışmaların bu duruma uygun bir şekilde yürütüldüğü söylenebilir. Nitekim uyum sınıflarında öğretmenlerin en çok konuşma becerisi olmak üzere tüm beceri alanlarının geliştirilmesi için çalışmalar yaptığı bu sınıflarda görevli öğretmen görüşlerinden hareketle tespit edilmiştir.

Öğretmenlere göre uyum sınıflarında yer alan öğrenciler en çok cümle kurma, ek ve tamlamalar konularında zorlanmaktadır. Candaş Karababa (2009) da yabancıların Türkçe öğrenirken en çok zorlandığı konulardan birinin eklerin kullanımı ile ilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fidan da (2016) çalışmasında öğrencilerin çoğunluğunun (%26.41) eklemleme süreçlerinde sorun yaşadığını tespit etmiştir. Bunun dışında söz dizimi, belirtisiz isim tamlaması gibi konularda da öğrencilerin zorlandığına ilişkin bulgulara ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin görüşlerine göre uyum sınıflarındaki öğrencilerin tümünün yabancı uyruklu olması/Türkçe konusunda yetersiz olması ve normal sınıflarda bulunan branş dersler yerine uyum sınıflarında sadece Türkçe öğretilmesi önemli bir avantaj olarak kabul görmektedir. Öğrencilerin kendi aralarında ana dilleri olan Arapça konuşmalarının ise tek dezavantaj olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Uyum sınıflarında yapılan eğitim ile ilgili yukarıda birçok konuda eksiklikler, olumsuzluklar belirtilmiş olsa da öğretmenlerin görüşlerine (%83.33) göre genel anlamda bu sınıflarda verilen Türkçe öğretiminin öğrencilerin eğitim hayatlarına devam edebilmeleri açısından yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle, uyum sınıflarında verilen eğitimin amaca hizmet etme noktasında görevli olumlu izlenimler bıraktığı söylenebilir.

Uyum sınıflarında öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerle yapılan görüşme sonucunda ulaşılan sonuçlar ise şu şekildedir:

Yabancı uyruklu öğrenciler, yapılan görüşme sonuçlarına göre daha çok “Türkiye’de yaşamak ve eğitim almak” için Türkçe öğrenmektedir.

Öğrencilerle yapılan görüşme sonucunda en çok sorun yaşanan beceriler yazma ve konuşma becerileri olmuştur. Türkçe öğretiminde dört temel dil becerisinin geliştirilmesi esas olmakla birlikte öğrencilerin tüm becerilerde eşit ilerleme göstermediği görülür. Biçer, Çoban ve Bakır'ın (2014) çalışmasında öğrenci görüşlerinden hareketle temel dil becerilerine ilişkin karşılaşılan sorunlar içerisinde en fazla problemin yazma konusunda olduğu görülmüştür. Açık'ın (2008) anket çalışmasında da %40 ile “yazma” becerisinin en çok sorun yaşanan dil becerisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yazma becerisini %33 ile konuşma, %17 ile anlama ve

%16 ile okuma becerilerinde yaşanan sorunlar takip etmektedir. %4'lük bir oran ise öğrenme güçlüğü çekmemektedir.

Öğrencilerin çoğunluğu uyum sınıflarında ele alınan konuları kolay olarak nitelendirmiştir. Öğrenciler en çok ek konularında zorlanmaktadır. Fidan (2016) da çalışmasında öğrencilerin ek konularında zorlandıkları sonucuna ulaşmıştır. Emiroğlu (2014) yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenirken eş seslilik, fiilimsiler, edatlar, deyimler, şahıs ekleri, iyelik ekleri, ünlü türemesi, bağlaçlar, ek eylem gibi konularda daha çok zorlandıklarını tespit etmiştir.

Öğrencilerin görüşlerinden hareketle öğrencilerin kaygı yönünden uyum sınıflarında normal sınıflara göre kendilerini daha rahat hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenmek için uyum sınıflarında alınan eğitim dışında en çok televizyon izlediği, internet kullandığı ve kitap okudukları görülmektedir. Ünal, Taşkaya ve Ersoy (2018) çalışmalarında, Suriyeli göçmenlerin Türkçe öğrenme sorunlarını Türkçe dizi ve film izleyerek, Türklerle daha fazla konuşarak ve Türk arkadaş edinerek çözüme kavuşturmaya çalıştıkları tespit edilmiştir.

Uyum sınıflarında verilen Türkçe öğretimi öğrencilerin çoğunluğu tarafından yetersiz bulunmaktadır. Öğretmen görüşlerinde ise bu eğitimin genel anlamda yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum uyum sınıflarında verilen Türkçe öğretimi ile ilgili öğretmen ve öğrencilerde farklı görüşler bulunduğunu göstermektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilere göre uyum sınıflarında başka dersler yerine sadece Türkçe öğretilmesi ile bu sınıflarda öğretmenlerin daha yavaş anlatmaları/konuşmaları uyum sınıflarının en önemli avantajlarıdır. Öğrencilerin kendi aralarında ana dilleri olan Arapça konuşmaları ile uyum sınıflarında çevrelerinde Türk öğrenci bulunmaması ise uyum sınıflarının dezavantajlarıdır. Biçer (2017) çalışmasında öğrencilerin mecbur kalmadıkları takdirde Türkçe konuşmadıkları ve kurs içerisinde dahi Arapçayı önemli oranda kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Ana dil kullanımının hedef dil kullanımını engelleyecek ölçüde yaygın kullanılması Türkçe öğretiminin başarıya ulaşmasında önemli bir etken olacaktır.

Öğretmen ve öğrenci görüşlerinden hareketle uyum sınıflarında verilen eğitim konusunda bazı olumlu ve olumsuz görüşlere ulaşılmıştır. Uyum sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin Türkçe yeterlikleri konusunda Türkçe Yeterlik Sınavı (TYS) uygulanmıştır. YYS'den 60 puan altında alan öğrenciler uyum sınıflarına alınmıştır. Bu bağlamda uyum sınıflarında öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe konusunda yetersiz oldukları söylenebilir. Bu öğrencilerin uyum sınıflarında yoğun bir şekilde Türkçe öğretimi almaları olumlu bir durumdur. Ayrıca bu sınıflarda verilen Türkçe öğretiminin öğrenci ve öğretmenlerce yeterli görülmesi bir başka olumlu kazanım olarak değerlendirilebilir.

Uyum sınıflarında yabancı uyruklu öğrencilerin ana dilleri olan Arapça dilini sık sık kullanmaları, hedef dili kullanan Türk öğrencilerden ayrı sınıflarda eğitim-öğretim faaliyetlerine katılmaları, kullanılan kaynak kitapların öğrenci seviyesine uygun olmayan basitlikte olması olumsuz durumlar olarak değerlendirilmektedir. Bunların dışında uyum sınıflarında eğitim almakta olan öğrencilerin uyum sınıflarında başarılı oldukları takdirde normal sınıflarına devam etmeleri planlanmıştır. Yalnız uyum sınıflarında Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Felsefe gibi branş derslerine yer

verilmemektedir. Yabancı uyruklu öğrencilerin bu dersleri bir dönem boyunca almış bulunan öğrencilerle aynı sınıfa alınmaları hem Türk öğrenciler hem de yabancı uyruklu öğrenciler açısından olumsuzluklara sebep olması muhtemeldir.

Öneriler

Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğretimi ve uyumları noktalarında aşağıdaki önerilere dikkat edilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Uyum sınıflarında öğrencilerin ana dillerini çok sık kullanmalarının önüne geçilmelidir. Bu amaçla hem öğrenci hem de öğrencilere Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde uyulması gereken ilkeler hakkında eğitimler vermek yoluyla onların bu konularda bilinçlendirilmeleri sağlanmalıdır.

Kullanılan araç gereçlerin öğrencilerin seviyesine uygun olması gerekmektedir. Öğrenci seviyesinin altında veya üstündeki kitapların amaca hizmet etmeyeceği bilinmeli, öğrenci seviyesine uygun ders kitapları, kaynaklar hazırlanmalıdır.

Uyum sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin normal sınıflara geçişi ile ilgili önlemler önceden alınmalıdır. Branş dersi almayan yabancı uyruklu öğrencilerin dönem arasında veya dönem sonunda eski sınıflarına döndüklerinde yaşanacak olumsuzluklar gözlemlenmeli, araştırılmalıdır. Bir dönem veya bir yıl boyunca Türkçe dışında başka ders görmeyen öğrenciler için bir telafi programı hazırlanmalıdır. Bu öğrencilerin hızlandırılmış bir program ile uyum sınıflarında görmedikleri branş derslerindeki eksiklikleri giderilebilir.

KAYNAKLAR

Açık, F. (2008). Türkiye’de Yabancılar Türkçe Öğretilirken Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü "Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi" Sempozyumu*. Gazimağusa.

Alan, Y. (2019). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Suriyeli Öğrencilerin Yazma Kaygılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 14(5), 2059-2076.

Altinkurt, Y. (2008). Öğrenci Devamsızlıklarının Nedenleri ve Devamsızlığın Akademik Başarıya Olan Etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 129-142.

Alver, M. (2019). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Esas Alınan İlkeler ile Kullanılan Yöntemler. İ. Erdem, B. Doğan, & H. Altunkaya içinde, *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi* (s. 13-41). Ankara: Pegem Akademi.

Bayraktar, N. (2003). Yabancılar Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi. *Dil Dergisi*(119), 58-71.

Biçer, N. (2017). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Ana Dilinin Etkisi. *Electronic Turkish Studies*, 12(14), 41-58.

Biçer, N., & Kılıç, B. S. (2017). Suriyeli Öğrencilere Türkçe Öğretmek İçin Kullanılan Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(4), 649-663.

Biçer, N., Çoban, İ., & Bakır, S. (2014). Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Karşılaştığı Sorunlar: Atatürk Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(29), s. 125-135.

Candaş Karababa, Z. C. (2009). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 265-277.

Çakmak, C. (2014). Yabancılar Türkçe Öğretiminin Tarihçesine Genel Bir Bakış Denemesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 167-182.

Dağışan, E., & Aydın, S. (2017). Göçün Sosyal Hayata Yansımaları: 93 Harbi Döneminde Oltu'dan Tokat'a Bir Göç Hikayesi. O. Köse içinde, *Geçmişten Günümüze Göç II* (s. 737-744). Samsun: Canik Belediyesi Kültür Yayınları.

Deniz, T. (2014, Nisan). Uluslararası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 181(1), s. 175-204.

Emiroğlu, S. (2014). Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında Türkçenin Dil Bilgisi ve Yazım Özellikleri ile İlgili Karşılaştığı Zorluklar. *International Journal of Language Academy*, 2(3), 99-119.

Fidan, D. (2016). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Ders Kitaplarındaki Dilbilgisi Konuları ve Öğretmen-Öğrenci Görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 11(14), 257-276.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2019, Aralık 26). [www.goc.gov.tr: https://www.goc.gov.tr/arama/ara/suriyeli%20say%C4%B1s%C4%B1](https://www.goc.gov.tr/arama/ara/suriyeli%20say%C4%B1s%C4%B1) adresinden alındı

Göçer, A., & Moğul, S. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi ile İlgili Çalışmalara Genel Bir Bakış. *Electronic Turkish Studies*, 6(3), 797-810.

İltar, L., & Dünder, S. A. (2018). Suriyeli Öğrencilere Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Öğretim Setleri Hakkında Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme Çalışması. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 7(20), 523-539.

İlter, B. G. (2014). Yabancı Dil Öğretiminde Yazma Becerisi Nasıl Geliştirilebilir? *Dil Dergisi*(163), 36-45.

Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (22 b.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Koçoğlu, A., & Yanpar Yelken, T. (2018). Suriyeli Öğrencilere Türkçe Dil Becerileri Kazandırma Sürecinde İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programları ile İlgili Öğretmen Görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 131-160.

Külekçi Akyavuz, E., Gezeroğlu, E., & Toma, Ş. G. (2020). Suriyeli Öğrencilerin Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşleri. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(1), 1-15.

MEB. (2019, Eylül). Yabancı Öğrenciler Uyum Sınıfları. *Yabancı Öğrenciler Uyum Sınıfları Genelgesi*(15).

Memiş, M. R. (2016). Yabancı Dil Öğretiminde Eğitim Ortamı ve Kültürel Aktarım. *Electronic Turkish Studies*, 11(9).

Özdemir Erem, H. (2019). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminin Tarihsel Temelleri. İ. Erdem, B. Doğan, & H. Altunkaya içinde, *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi* (s. 3-11). Ankara: Pegem Akademi.

Özdemir, C. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihçesi. *Alatoo Academic Studies*, 58-65.

Özkan, U. B. (2018). Devamsızlık ve Akademik Başarı: Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye Arasında Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 32(2), 53-70.

Sağlam, S. (2006). Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları*(5), 33-44.

Ünal, K., Taşkaya, S. M., & Ersoy, G. (2018). Suriyeli Göçmenlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 4(2), 134-149.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11 b.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, H. (2016). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Tarihinde Bir Kılavuz: Bedrika-i Lisân-ı Osmânî. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 2041-2063.